

Agost 2020

n° 268

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS

05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr

<http://ieo-arieja09.blog4ever.org/>

AGENDA

Emission de ràdio

Cada dimars, de 19h00 a 20h00 - Era votz dera montanha, sus Ràdio Coserans 94.7 FM

Animacions

08/08/2020 a 18h00 a Montalion (glèisa) – Dins l'encastre del festenal *Les Troubadours chantent l'art roman*, Muriel Batbie Castell balharà un concèrt tirat de son album novèl *Par tous les chemins..* (duo cant-arpa).
Entresenhas al 04.68.20.76.18/06.79.23.09.15

Vos balham rendètz-vos en setembre per la represa dels corses, acamps e animacions (siá en presencial o per via electronica).

A lèu e bon estiu !!

Mot de la Presidenta de l'IEO d'Arièja

Cars amics,

Vaquí qu'es tornat le solelh amb l'estiu, temps de vacances, de repaus, de pausa...

De costuma, òc. Mas ongan seràn esquèrras las vacances, pels que n'auràn ; cap de pausa pel virús que contunha de virolejar e de far victimas, de malauts primièr e tanben tantas gents que sabon pas quant de temps encara i aurà de trabalh per eles.

Passa estranha, dificultats anonciadas... La television nacionala parla pas que dels miliards desblocats per ajudar l'economia en crisi e per las carrièras vesèm pas que monde que van demorar plantats. Milierats tanben ! Perque vos'n fascatz pas, son les meteisses que van patir ! Res cambiarà pas del biaís que viren las causas. D'ont mai passan les jorns, d'ont mai crenti per deman. Me sembla

mai cada jorn que la crisi sanitària -e mai siá un problèma vertadièr- ven pas qu'un escapatòri per nos far engolir tot un fum de decisions que serviràn pas les nòstres interèsses de pauras gents.

Fin finala, le jorn d'aprèp serà pas tant polit coma èra enquantat ! Le país s'aflaquís, nosaus amb el, les rics s'afartan coma a l'acostumat e le poder nos vòl far prene un gat per una lèbre.

Per resumir, l'ambient es pas brica a la fèsta. Avèm mai de questions que de responsas.

Per l' IEO coma per plan d'autras associacions, l'avenidor sembla fosc.

Dins aquel contèxt, le problèma de la lenga poiriá semblar un combat de rèiregarda.

Aquò's pas vertat ! La lenga ne farem pas le dòl, la nos cal aparar, amb tot çò que nos ajuda a far de la nòstra vida vidanta un quicòm de ric que s'amerita le nom de vida. Le positiu de la crisi, es qu'avèm pres consciéncia de la necessitat dels escambis umans vertadièrs. Internet farà pas tot !

Viure, es pas sonque le manjar e le beure encara qu'a l'ora d'ara aquò tanpauc siá pas assegurat per totes quitament en çò nòstre.

Ça que la, a l'Òme li'n cal mai per far de sa vida una existéncia ! Desbrenbem pas ni per totas las empachas de uèi las batalhas passadas que nos fasquèron çò que sèm a l'ora d'ara.

Le combat per l'identitat e la cultura se pòt pas desseparar dels autres. Cossí que vire, capitarem pas de demorar dreits se nos daissam raubar una part de nosautres meteisses, aquela lenga millenària que la vòlon enterrar dempuèi sègles mas que se parla, se canta e s'escriu totjorn, uèi encara mai que dasièr.

Plegarem pas l'esquina, amassa contunharem e atal entre totes farem tot.

Annia Wolf

Primièr Concors de novèlas cortas de la vila de Carbona **« Quina istòria !? »**

La vila de Carbona (31390) organiza son primièr concors de novèlas cortas, gratuit e dubèrt a totes, del 15 de julhet 2020 al 30 de novembre 2020 comportant quatre categories : primari, collègi, licèu, adultes. Los tèxtes causits seràn publicats dins un recuèlh de novèlas per la Comuna de Carbona. Lo tèxte (en francés o en occitan) deurà presentar obligatòriament una intriga se debanant a Carbona entre lo 17 de març e l'11 de mai 2020 (periòde del confinament). La forma serà la novèla corta, lo genre demòra liure : fantastic, policièr, sciéncia-ficcion, istoric, romanèsc, aventura, etc.

Cada candidat presentarà un sol tèxte jos format *Word* o *Open Office*, 6 paginas maximum recto simple al format A4 (21x29,7 cm).

Cada tèxte serà mandat al mai tard lo **30 de novembre 2020**, a : service.culturel@ville-carbonne.fr

Le concors es anonim.

Los premiats seràn informats per corrièr electronic. L'anòncia de las resultas se farà debuta 2021.

Entresenhas e règlament complet sus ville-carbonne.fr

~~~~~

Le borron

A mon òrt, sus un ramèl, cresi de perièr
Un borron nascut abans l'ivèrn darrièr
Espèra, seren, la sava del primtemps,
Per uflar, espelir e prèner de bon temps.

Al pregond de sas pelhòfas, plan a l'abric
Se demanda cossí serà. Paure o ric ?
S'espelirà verdas fuèlhas o blanca flor ?
Atal qu'es, l'avenidor d'un paure borron !

L'autan es doç, e mai la luna es bona,
La marcejada trona, la natura borrona.
La borra fug, de sièc la pèl se perfòra
La lutz dintra, es ora de gaitar defòra.

Per l'asclada finta son pus pròche vesin.
De qué vetz ? Que florís aquel grand coquin !
Amb sa flor sublima e immaculada
Se pavana jol solelh de la vrespada.

La prima beluga dins le blu del cèl,
Rondineja le lausèrt e canta l'ausèl.
La flor es la reina, se'n cretz, bavardeja,
L'òme la bada, l'abelha la corteja

Nòstre borron, el se contentarà de fuèlhas,
Qualquas formigas negras o vermelhas
Un pauc de pluèja, qualquas polsièras.
I aurà pas de qué fèr grandas fièiras !

A tot soscar... la flor dura qu'un momenton
Lèu se rufa, s'amoissa e pèrd sa sentor,
Un ventàs la desmarga e la mascanha,
Sa beutat morís dins una telaranha.

Mentre qu'el quand sas fuèlhas espeliràn
Tot al long de l'estiu al solelh s'estiraràn
Duscas que la tardor las pintre de rossor,
Aprofitarà de la bona sason e de sa doçor.

Veirà le prat e le civadar s'enverdurar,
Les blats, las monjas, les peses amadurar,
Tot l'òrt de sas recòltas s'anorgulhir,
E sa paura sòr, la pera, se far culhir.

Qué volètz, a cadun son sòrt, son malèstre,
L'ase a son bast, le caval son cabestre.
Al mens d'èsser un enluminat celèste
De sa destinada degun es pas mèstre.

Alan Vidal

~~~~~

La cronica de Claudina Solhà

Cortinhon

Le dimenge 5 de Julhet de 2020 que decidèrem d'anar fèr le repèish de fin d'annada escolara en aquel endret, a mieg camin entram Le Pòrt e l'estanh de l'Èrs.

Que mos i trobèrem una quinzena del Cèrcle, amb un acompanhator, Jan-Pèir, e la sèva familha. Que mos arrestèrem aishús una zòna de parcatge, puish que traversèrem le riu del meme nom.

Que correspond a d'ancianis bordaus de pageses de la comuna del Pòrt. Costat dret : la rota, e, aishús penents, de polidas maisoetas plan adobadas, amb terrens entreteigudis, que serveishen de residéncias segondarias. La una, mema, qu'é abitada a l'annada.

Costat esquèr : Pèira Auselèra. D'ont vié un tant polit nom ? Deguns que non m'ac a cap pogut explicar. Aquí, gents d'una associacion creada and'aquò que netegèren, entreteguèren, bastiren, aishús un flòc d'annadas, les ancianis bordaus e sas dependenças.

Eimagenatz-vos le trebalh fornit andà trèr totis les gamasses qu'ac cobrian tot ! Rominguèras, èdras, soste, arbes, qu'a calgut arrincar andà que tornen paréisher las ruinas de las bastissas d'abans. Pueish que montèren pareits, tets, murassas, e tié tot aquò de dalhat. Una òbra de fòls !

Ara qu'òn se pòt rénder compte se quin las gents vivian en aquel moment. Que i a tres menas de construccions :

- las cabanas, ont vivian las gents, amb pauc de causa andà poder cosinar, a penas de mobles, una chemeneia, e tenisses andà poder's alongar. Causas penjadis pr'ací pr'alà a tròces de boès.

- las bòrdas, ont se barrava le bestiar, vacas e güelhas de petita talha, e pas plan nombrosas perque les pageses qu'èran praubis. Una partida de ròca que podia servir de tet o de pareit. Que i avia mema un bordet ont èran parcadis les gorrins, amb chiu de penta, e un trauc d'escolament de l'ishèrn.

- les masucs, petitas bastissas redonas complètament de pèiras, tet e tot, e plantas aishús. Que i passava dedens aiua correnta, andà tiér la lèt e le burre al fresc. Aquela produccion, pueish, que la devalavan a las fèiras, entrò Sent-Girons e Tarascon, andà véner'l.

Que sembla que cadà familha agèssa sas construccions. A l'entorn, prats a dalhar. Las bèstias qu'anavan pèisher mès amont, per las estivas. Les vielhis que s'èran demoradis a casa andà fèr le trebalh de l'estiu, e les joesis que se'n puejavan a Cortinhon, ocupar's d'ací.

Que's cal eimagenar tot aquò en movament, amb fòrça gents, bestiar, e trebalh de contunha : muélher, fèr le burre, dalhar, fèr secar l'èrba, güardar les tropèls, entretièr, susvelhar-ac tot, cosinar tant o quiant.

Que puejavan devèrs la fin de mag o la debuta de junh, quand non i avia res mès aval, e que se'n tornavan a uctobre, abans que le maishant temps non s'i meta.

Jan-Pèi e Alan que mos expliquèren las causas coma cal. Après, que mos installèrem a la riva del riu, andà disnar. Sistèma albèrga espanhola : cadà un que pòrta quälqu'arrés andà totis, e que tiram d'aquí. Que vos pòdi díser que non manquèrem cap de ravitalhament, e que non mos morírem cap

de fame !

Pueish, una grana partida dels presents que puegèc a l'estanh de l'Èrs, ont trobèren le bestiar aishús las estivas, en particular un tropèl de buflonas qu'agèc plan succès. Après aver's remirat le siti, un flòc que se'n tornèren pel còl d'Anhas e Aulús. Una plan bona jornada, ont le temps fuc de la partida : que fic bon a non poder mès !

Compte rendut del Conselh d'Administracion de l'IEO d'Arièja del 28/05/2020 **Acamp telefonic**

Presents : Pèire Cortinàs, Annia Wolf, Clamença Pojada, Danièl Pedoussat, Patrici Pojada, Eric Fabre, Maria-Àngel Lagarda

Representats : Joan Pèire Salvat, Claudina Rivière-Souilla, Odile Chauffour

Emplegadas : Elena Laffont, Camilha Bilhac

Absents : Fabienne Guillemot

Debuta de l'acamp a 18h20

• Aprobacion del compte-rendut del CA del 30 d'abril 2020

→ Lo CA apròba lo compte-rendut del CA a l'unanimitat

• Punt sus la situacion de las emplegadas

Elena Laffont : Trabalha encara a distància, benlèu qu'un retorn progressiu dins lo local es possible en adoptant totas las mesuras de seguritat, es decision a préner amb lo burèu. Caldrà far un mail a totes los sòcis per los prevenir dels cambiaments.

Camilha Bilhac : torna préner debuta de junh 08/06/2020. L'annada escolara dels corses s'acaba lèu, doncas se contunharà a distància en « duo » amb Aurelia. Cal veire cossí se passarà amb lo talhièr de Sant Joan del Falgar que s'acaba de costuma fin de junh.

Aurelia Lagarda : acaba son contracte debuta de junh

- Punt suls corses d'occitan, festenal occitan 2020...

Fin dels corses lo 06/06/2020 levat lo talhièr de Sant Joan del Falgar.

Prepausar un petit acamp de convivialitat (pendent una ora de cors) defòra als qu'an enveja. L'idèa es de manténer un ligam amb la lenga.

L'estagi de cors de nivèl 3 06/06/2020 es anullat

La question del rapòrt dels estagis anulats es abordada. Cap de decision es pas encara presa.

Festenal Occitan de Pàmias 2020 : la sala es reservada

La mòstra es reservada per un mes ; La bibliotèca de Sant Joan del Falgar a balhat un acòrdi de principi per la mòstra. Lo divendres i aurà de teatre e un concèrt d'Eric Fraj ; Lo dissabte vrespada i aurà conferéncia de Joèla Ginestet. Los Tresbadors foguèron contactats per far una presentacion d'instruments e un concèrt, las doas activitats per una orada en primièra partida de Fontanet

- Punt sus la situacion financièra (subvencions, gèl de las cotizacions, ...)

Subvencions l'IEO d'Arièja recebèt de l'acompte de l'OPLO 14 700€ (per 21 000€ al total)

En caissa i a 25 756,53€

La demanda de subvencion del departament es mandada

Gèl de las cotizacions caldrà tot a pagar lèu (al mes de junh)

Demanda de subvencion excepcionala (cal far una demanda mes per mes) mas cal que i aja una pèrda de 50% per rapòrt a l'an d'abans.

- Questions diversas

Clamença Pojada prepausa de dubrir un compte twitter e/o Instagram

Creacion d'un compte Twitter per botar las informacions d'eveniments e benlèu de tèxtes de la letra mesadièra : abrobat a l'unanimitat (Clamença se n'ocupa)

Creacion d'un Instagram en question, mens pressat.

Avèm pas de novèlas del siti Internet prepausat per l'IEO OPM.

Del temps de l'estiu caldrà aprestar los divendres a venir (far un programa) començar amb çò que foguèt anullat, demandar als intervenents se pòdon venir a d'autras datas.

Fin de l'acamp a 19h05

~~~~~

Le corbilhard

Jol pòrge de la capèla, le corbilhard es encara sul pas,
Mòrt el tanben, sens cavòt, sens corona,
Sens cortègi e sens lagremas, sens benlèu un trepàs.
Mòrt, per inadverténcia, que le silenci cauciona.

Mòrt, mas qui es mòrt, tu que ne coneguères tant ?
S'es la bugadièra negra, le paure segador ?
S'es l'espèr bresat de las victòrias d'antan,
L'espaci entretegut, la calor d'un terrador,

La jonquilha del ser, l'imatge d'un pensadís,
Le riser dels mainatges o les mals esconduts ?
S'es benlèu le bruch d'un miralh qu'obsedís
Que plora en s'espontint, als imatges perduts ?

S'es encara benlèu, baste que me'n sovenga
Le percors sucrat d'una enfança urosa,
D'un deman inchalhent, d'una vida que voliái teuna,
Sens corbilhard que se morís, sens alba tenebrosa ?

Jacme Pince

~~~~~